

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

για την προστασία του περιβάλλοντος
και της πολιτιστικής κληρονομιάς

Μέλος των: Europa Nostra, European Environmental Bureau (EEB),
International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN)

Φωτό: ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

Τατόι: Το ξενοδοχείο και κάποια από τα εργατόσπιτα

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ • ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ - ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2003
• ΕΤΟΣ 31 • ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 11 • €0.01

• Το Εξώφυλλό μας

Το εξώφυλλό μας φιλοξενεί φωτογραφία του κτήματος Τατοΐου, το οποίο ήρθε ξανά στην επικαιρότητα μετά την επιτυχή εισήγηση της Ε.Ε. στο Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων να χαρακτηριστεί διατηρητέο ένα μεγάλο τμήμα της έκτασής του. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να διαβάσετε στο άρθρο του κ. Κ. Σταματόπουλου στη σελίδα 9.

• Εορταγορά 2003

Σας θυμίζουμε τις ημερομηνίες της εορταγοράς μας: Πέμπτη 4, Παρασκευή 5, Σάββατο 6 και Κυριακή 7 Δεκεμβρίου 2003. Σας περιμένουμε και φέτος για να επιλέξετε τα δώρα σας, να αγοράσετε το φλουρί της Ε.Ε. (από τη συλλογή αρχαίων νομισμάτων), να γευθείτε τις νοστιμιές του εντευκτηρίου μας και να ενισχύσετε, έτσι, τους σκοπούς της Ε.Ε. Με εκπλήξεις για παιδιά και μεγάλους!

• Ανανέωση στην ιστοσελίδα της Ε.Ε.

Η ανανεωμένη, περισσότερο φιλική και χρηστική ιστοσελίδα της Ε.Ε. είναι πραγματικότητα! Το μόνο που έχετε να κάνετε είναι να πληκτρολογήσετε στον υπολογιστή σας τη διεύθυνση www.ellinikietairia.gr και θα έχετε στην οθόνη σας τις πληροφορίες για το έργο της Ε.Ε. σε όλους τους τομείς δράσης της καθώς και πλούσιο συνοδευτικό φωτογραφικό υλικό. Θα μπορείτε να ενημερώνεστε, επίσης, για όλα τα τελευταία νέα μας και για τις εκδηλώσεις, τους κύκλους διαλέξεων και τις εκθέσεις που θα γίνονται στο κτίριό μας. Ιδιαίτερες ευχαριστίες για την ανανέωση της ιστοσελίδας οφείλουμε στον κ. Γιάννη Καρρά, το πιο ενεργό μέλος της ομάδας εργασίας που σύστησε το Δ.Σ. και τον κ. Ανδρέα Βούρο, web developer.

ΝΑΙ! Μας νοιάζει!

Το Σάββατο 11 Οκτωβρίου μαθητές Γυμνασίου από όλη την Αττική που συμμετείχαν στο πρόγραμμα «Φυσικό Περιβάλλον: μας νοιάζει στ' αλήθεια;» ήρθαν να δώσουν την απάντησή τους, κάνοντας πράξη το «ΝΑΙ! Μας νοιάζει!». Η εκδήλωση που είχε ως χορηγό την Coca-Cola Hellas πραγματοποιήθηκε στους Αέρηδες και καλύφθηκε από τα ΜΜΕ.

Η Φωτογραφική Έκθεση στο Βόλο

Η φωτογραφική έκθεση του 30χρονου έργου της Ε.Ε., μετά τη Θεσσαλονίκη, τη Βέροια και τη Νάουσα, θα εγκατασταθεί στο Βόλο το Σάββατο 1 Νοεμβρίου, στην αίθουσα Δημητριάς του Συνεδριακού Κέντρου Θεσσαλίας, στην περιοχή Μελισσάτικα Βόλου. Παράλληλα με την έκθεση, θα διεξαχθεί συνέδριο με θέμα «Περιβαλλοντική Προστασία: Παιδεία, Αειφορική Διαχείριση, Θεολογική Προσέγγιση» στον ίδιο χώρο, σε οργάνωση της Ιεράς Μητρόπολης Δημητριάδος με τη συνεργασία της Ε.Ε. Ο Μητροπολίτης Δημητριάδος έχει καλέσει τους ιερείς της Μητρόπολης σε ειδική προβολή της ταινίας «Το Λιθάρι του Θεού».

Διεθνές Πανόραμα Οικολογικών Ταινιών

Η Ε.Ε. ξεκινά από το Νοέμβριο Πανόραμα οικολογικών ταινιών, που θα γίνεται κάθε Τρίτη, στις 20:00, στην κεντρική αίθουσα του κτιρίου, με εισιτήριο εισόδου €4. Το Πανόραμα θα περιλαμβάνει ταινίες, διεθνείς και ελληνικές, που πραγματεύονται ένα σημαντικό θέμα περιβάλλοντος ενώ ταυτόχρονα διακρίνονται για την καλλιτεχνική τους ποιότητα, ταινίες που έχουν διακριθεί διεθνώς και αγαπήθηκαν από το κοινό. Γίνεται προσπάθεια οι σκηνοθέτες να προλογίσουν τις ταινίες τους. Συγκεκριμένα, οι ημερομηνίες των προβολών είναι οι εξής: Τρίτη 18/11, Τρίτη 25/11, Δευτέρα 1/12, Τρίτη 16/12, Τρίτη 13/01, Τρίτη 20/01, Τρίτη 27/01, Τρίτη 03/02, Τρίτη 10/02, Τρίτη 17/02, Τρίτη 24/02. Τις βραδιές αυτές, το εντευκτήριο θα παραμένει ανοικτό.

Σειρά Μαθημάτων «Οικονομία και Περιβάλλον»

Σειρά πέντε μαθημάτων με θέμα την Περιβαλλοντική Οικονομία οργανώνεται από το Συμβούλιο Θεσμικού Πλαισίου με κύριο συντονιστή και ομιλητή τον Πρόεδρο του ΣΘΕΠ, Πάννη Παλαιοκρασσά. Ανάμεσα στους ομιλητές, θα είναι οι κ.κ. Αθανάσιος Καμπάς και Αριστείδης Ρωμανός. Τα μαθήματα θα αρχίζουν κάθε Τετάρτη στις 18:00. Αναλυτικά, το πρόγραμμα των μαθημάτων έχει ως εξής:

Τετάρτη, 5 Νοεμβρίου 2003 - Μάθημα 1ο: Έννοιες και Ορισμοί

Τετάρτη, 12 Νοεμβρίου 2003 - Μάθημα 2ο: Μέθοδοι ένταξης του περιβαλλοντικού κόστους

Το βασικό δίλημμα: Ένταξη στην υπάρχουσα αγορά ή δημιουργία νέων Κριτική ανάλυση της σημερινής πρακτικής

Τετάρτη, 19 Νοεμβρίου 2003 - Μάθημα 3ο: Η φυσική οπτική γωνία Τεχνολογικές προσεγγίσεις του προβλήματος

Χωροταξία και Αειφορία

Τετάρτη, 26 Νοεμβρίου 2003 - Μάθημα 4ο: Η ανάγκη ολιστικής θεώρησης

Τετάρτη, 10 Δεκεμβρίου 2003 - Μάθημα 5ο: Προς ένα νέο πρότυπο ανάπτυξης

Σειρά Μαθημάτων «Προσεγγίσεις στο Κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο»

Ο καθηγητής θεολόγος Δημήτρης Μαυρόπουλος παραδίδει μαθήματα με κύριο άξονα την προσέγγιση στο μυητικό και ευχαριστιακό χαρακτήρα του «κατά Ιωάννη Ευαγγέλιο», από την Πέμπτη 16 Οκτωβρίου στην αίθουσα διαλέξεων της Ε.Ε., στις 19:50. Για περισσότερες πληροφορίες, μπορείτε να απευθυνθείτε στην κυρία Χριστίνα Λάσκαρη, στο τηλ. 210.32.15.218.

‘Ερχονται Εκλογές Εμείς τι κάνουμε;’

του Κώστα Καρρά, Προέδρου της Ε.Ε.

Ασφαλώς θα ακούσουμε συχνά στη διάρκεια της επερχόμενης πολύμηνης προεκλογικής εκστρατείας ότι η άσκηση του δικαιώματος της ψήφου αποτελεί το ύψιστο δημοκρατικό λειτουργήμα και καθήκον.

Η μόνη υγιής αντίδραση σε τέτοιες βαρύγδουπες αγορεύσεις είναι αρνητική. Το δικαίωμα της ψήφου αποτελεί το στοιχειώδες γνώρισμα της δημοκρατίας, αλλά με κανέναν τρόπο η τακτική περιοδική εξάσκηση του δικαιώματος αυτού δεν αρκεί για να χαρακτηρίσει μία χώρα ευνοούμενη και όντως δημοκρατική.

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ από την ίδρυσή της αποτελεί έκφραση της κοινωνίας των πολιτών. Ήδη το 1974, στις πρώτες εκλογές που ακολούθησαν την μεταπολίτευση, απετάρθη στα πολιτικά κόμματα με ένα ερωτηματολόγιο για τις θέσεις τους σε ζητήματα περιβαλλοντικής πολιτικής. Το ίδιο έκανε και το 2000, σε συνεργασία με άλλες περιβαλλοντικές οργανώσεις, πρωτοστατώντας μάλιστα με μια δημόσια ανοικτή συζήτηση, στην οποία έλαβαν μέρος αντιπρόσωποι όλων των κομμάτων.

Η δημοκρατία της κοινωνίας των πολιτών δεν είναι όμως η μόνη, ή συχνά, η επικρατέστερη μορφή δημοκρατίας στον τόπο μας. Πολλοί πολιτικοί προκρίνουν τη συμμετοχή πολιτών σε πολιτικά κόμματα, με τον διάλογο επί της ουσίας της πολιτικής να διενεργείται κυρίως ή μόνο μέσα στο κάθε κόμμα. Υπάρχει κάποια ομοιότητα με συμμετοχή σε ποδοσφαιρική ομάδα, με τη διαφορά ότι στην πολιτική μια από τις ομάδες προκρίνεται συνήθως για μια ολόκληρη τετραετία. Στο ενδιάμεσο η αποτελεσματική ενασχόληση με τα κοινά περιορίζεται στους κόλπους εκείνου του κόμματος που επέτυχε, ενώ η έκφραση απόψεων από την ευρύτερη κοινωνία τείνει να περιθωριοποιείται.

Αυτή η μορφή δημοκρατίας περιορίζει σοβαρά τη δημιουργική ενασχόληση των πολιτών με τα κοινά, εκτός εάν είναι ενεργά μέλη του επικρατούντος κόμματος. Εξ’ ου και η επανειλημμένη και όμως παραπλανητική αναφορά στο «ύψιστο δημοκρατικό λειτουργήμα». Η πραγματικότητα είναι η εξάσκηση μιας ανεξέλεγκτης εξουσίας ως εάν, στην ελληνική περίπτωση, να είχαμε αντικαταστήσει την Οθωμανική Αυτοκρατορία με ένα σουλτανάτο τετραετίας, στη διάρκεια του οποίου οι πολίτες συμπεριφέρονται προς τους εκπροσώπους της εξουσίας ως προς αφέντες, απλώνοντας ενίοτε το χέρι τους είτε για να διαφείρουν είτε για να διαφθαρούν, συνήθως με στόχο την ικανοποίηση κάποιου οικονομικού αιτήματος – δηλαδή, **όχι πλέον δημοκρατία των πολιτών, αλλά των πωλητών.**

Σε μια τέτοιου είδους δημοκρατία είναι αναμενόμενο ορισμένοι υπουργοί να θεωρούν ότι δεν έχουν υποχρέωση να απαντούν σε ευγενικές και καλά θεμελιωμένες επιστολές, για καίρια θέματα πολιτικής που προέρχονται από την ευρύτερη κοινωνία

των πολιτών. Άλλοι, πάλι, λογικά συμπεραίνουν ότι οι εκλογές κερδίζονται πιο εύκολα με νομοθετημένες εκπτώσεις πελατειακής έμπνευσης παρά με σεβασμό στις νομοθετημένες ή συνταγματικές κατοχυρωμένες υποχρεώσεις της πολιτείας έναντι του συνόλου των πολιτών σε σχέση με το περιβάλλον. Είναι, επίσης, χαρακτηριστικό ότι πέντε χρόνια μετά την υπογραφή της από την Ελλάδα, η Σύμβαση του Άρχους για τη συμμετοχή των πολιτών σε θέματα περιβάλλοντος δεν έχει ακόμα κυρωθεί.

Στη χώρα μας σήμερα οι δύο αυτές μορφές δημοκρατίας συνυπάρχουν αλλά με διόγκωση της δεύτερης μορφής. Υπάρχουν θετικά παραδείγματα, όπως με την αξιολογή προσπάθεια του Υπουργείου Αιγαίου για τα χωροταξικά προβλήματα των νησιών που απειλούνται με άμετρο ανάπτυξη. Υπάρχουν όμως και αρνητικά παραδείγματα, όπως η τραγική έλλειψη ειλικρινούς διαλόγου για τα Ολυμπιακά έργα που οδήγησε στην κατάφωρα λανθασμένη επιλογή του Μαραθώνα / Σχοινιά για το Ολυμπιακό Κωπηλατήριο ή η προσπάθεια υπαλλήλων του Υπουργείου Παιδείας να παραγκωνίσουν τις περιβαλλοντικές οργανώσεις από την οργάνωση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στα σχολεία, παρά τις επιταγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και την πρωτοπορία των οργανώσεων στο θέμα αυτό. Τα προτεινόμενα νομοσχέδια για τα αυθαίρετα και τα δάση σχολιάζονται σε άλλο σημείο του δελτίου.

Σε άλλες περιπτώσεις οι εξελίξεις είναι αμφίρροπες. Το 2003, σε αντίθεση με το 2002, αποφεύχθηκε ο από αέρος ραντισμός των ελαιόδεντρων της Κέρκυρας με ένα επώνυμο φάρμακο, αλλά η ατέλεια της νομοθεσίας επέτρεψε τη συνέχιση μιας καταστροφικής τακτικής επί πολλά έτη παρά τις αντίθετες θέσεις του Συμβουλίου Επικρατείας και του Συνηγόρου του Πολίτη.

Όταν πρόσφατα έκρινε η κυβέρνηση ότι υπήρχε δυνατότητα μιας πιο απλόχερης οικονομικής πολιτικής, ένα από τα μέτρα που επέλεξε ήταν η μείωση του φόρου των αυτοκινήτων, ιδίως δε των αυτοκινήτων υψηλού κυβισμού. Το μέτρο τούτο είναι ακριβώς το αντίθετο απ’ αυτό που ενδείκνυται εάν πρόκειται να αντιμετωπισθεί το περιβαλλοντικό κόστος του αυτοκινήτου και να μπορέσει η χώρα μας να αντεπεξέλθει στις υποχρεώσεις της σε σχέση με τη Συμφωνία του Κιότο.

Προφανώς, λοιπόν, απαιτείται μια ενισχυμένη ενασχόληση με τα κοινά εκ μέρους των πολιτών, ώστε τα πολιτικά κόμματα να έχουν την ευκαιρία υιοθέτησης δημιουργικών προτάσεων. Γι’ αυτό στα επόμενα δύο - μάλλον προεκλογικά - τεύχη του Δελτίου μας θα φιλοξενήσουμε άρθρα σε καίρια θέματα περιβαλλοντικής πολιτικής. Έτσι όλοι μας θα μπορέσουμε να πιέσουμε αποτελεσματικότερα για την υιοθέτηση όσων γίνεται περισσοτέρων από τα σημεία αυτά στην κρίσιμη περίοδο μέχρι τις εκλογές.

Ο Πρόεδρος και το Διοικητικό Συμβούλιο της Ελληνικής Εταιρείας ευχαριστούν θερμά τον κ. Γιώργο Δραγώνα για την ευγενική προσφορά του να αναλάβει την προετοιμασία, επιμέλεια και παραγωγή των τευχών του Ενημερωτικού Δελτίου της Ε.Ε. μέχρι και το παρόν τεύχος.

«Δρυός Πεσούσης Πας Ανήρ ... Βολεύεται»

Η Ε.Ε. έστειλε μηνύμιο για τα δάση στους βουλευτές όλων των κομμάτων, κάνοντας έκκληση να μην ψηφιστεί το νομοσχέδιο στην παρούσα μορφή του.

Η Ε.Ε. είχε, από το καλοκαίρι, μελετήσει σε βάθος το κείμενο του νομοσχεδίου και θεωρεί ότι είναι απαράδεκτο: Πρώτον, διότι τροποποιεί το Σύνταγμα και δίνει άλλο ορισμό της έννοιας του δάσους, προκειμένου να ανοίξει το παραθυράκι της καταστροφής των δασικών εκτάσεων. Δεύτερον, διότι επιτρέπει την αλλαγή χρήσης των δασών προκειμένου να δημιουργηθούν μέσα στα δάση διάφορες εγκαταστάσεις. Τρίτον, διότι μέσα από επανειλημμένες ρυθμίσεις του θέματος των οικονομικών συνεταιρισμών, ξανανοίγει το κουτί της Πανδώρας για

να διεκδικήσουν διάφοροι δήθεν οικοδομικοί συνεταιρισμοί εκατοντάδες χιλιάδες στρέμματα δασικών εκτάσεων. Τέταρτον, διότι επιβραβεύει τους καταπατητές των δασικών εκτάσεων του Δημοσίου και τους επιτρέπει να αποκτήσουν τίτλους. Γενικά πρόκειται για νομοσχέδιο καταστροφής των δασών και ξεπουλήματος των δασικών εκτάσεων του Δημοσίου.

Η μελέτη του νομοσχεδίου έγινε από το Ειδικό Συμβούλιο Θεσμικού Πλαισίου της Ε.Ε., υπό την προεδρία του κυρίου **Ιωάννη Παλαιοκρασσά** και από ειδική επιτροπή υπό την προεδρία του κυρίου **Ιωάννη Καράκωστα**, Καθηγητή Αστικού Δικαίου Π.Α. Το κείμενο της μελέτης έχει διανεμηθεί σε όλους τους βουλευτές.

Καταπάτηση του πρώτου ελληνικού πεζόδρομου στην Άνδρου

Το 1953 καθιερώθηκε στη χώρα της Άνδρου ο πρώτος στην Ελλάδα πεζόδρομος. Από τη Λέσχη Ανδριών μέχρι και το Ενετικό Κάστρο, απόσταση 1200 μέτρων, στρώθηκε το οδόστρωμα της Κεντρικής αγοράς με μαρμαρόπλακες και έγινε το κόσμημα του νησιού. Μέρος του πεζοδρόμου αυτού έχει κηρυχθεί ως ιστορικό διατηρητέο μνημείο με την απόφαση υπ' αριθ. ΥΠΠΟ/ΔΙΛΑΠ/Γ/1517/31086 (ΦΕΚ 452/β/10.7.92) του Υπουργού Πολιτισμού.

Δυστυχώς, ο Δήμος Άνδρου, χωρίς καμιά προφανή αιτία ή ανάγκη, με την υπ' αριθ. 50/2003 απόφασή του, επέτρεψε στα ταξί και μόνο να περνούν ακριβώς από το τμήμα εκείνο που κηρύσσει, μεταξύ άλλων, διατηρητέο η ανωτέρω απόφαση. Εκτός της βεβαίας φθοράς που θα προκαλέσουν τα διερχόμενα αυτοκίνητα υπάρχει και άμεσος κίνδυνος να προκληθεί

τροχαίο γιατί το σημείο εκείνο, κομμάτι της Πλατείας Γουλιανδρή, είναι παραδοσιακός παιδότοπος όπου παίζουν τα παιδιά τα καλοκαιρινά βράδια. Αποτέλεσμα αυτής της "αδειάς" ήταν να αρχίσουν να περνούν αλλά και να παρκάρουν στον πεζόδρομο ανεξέλεγκτα αυτοκίνητα ΙΧ και φορτηγά. Έκτοτε, ο Δήμαρχος αρνούμενος να συζητήσει εκ νέου το θέμα στο Δ.Σ., αγνόησε: α) τις έγγραφες διαμαρτυρίες που υπέγραψαν άνω των 800 πολιτών, β) το υπ' αρ. 1664/30.6.03 έγγραφο του Υπ. Πολιτισμού, γ) το υπ' αρ. 8311/7/8/03 έγγραφο της Περιφέρειας Ν. Αιγαίου που είναι η κατά νόμο προϊστάμενη του Αρχή, και δ) την υπ' αρ. 711/2003 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας που του κοινοποιήθηκε την 1.9.2003. Δεν απαντά ούτε σε αιτήσεις του Συλλόγου Προστασίας Άνδρου ή λέγει ότι ο αιτών, κάτοικος Χώρας Άνδρου, δεν έχει έννομο συμφέρον.

Δημήτρης Αστράς - Πρόεδρος Δ.Σ. Συλλόγου Προστασίας Άνδρου

Λόφος Φιλοπάππου: Η κακοποίηση συνεχίζεται

Στις 25/6/03 η Επιτροπή Πολιτών για τον λόφο του Φιλοπάππου διοργάνωσε, με την υποστήριξη και τη φιλοξενία της Ε.Ε., ευρείας απήχησης δημόσια συζήτηση με θέμα: «Ενοποίηση Αρχαιολογικών Χώρων: αναζήτηση του καταλληλότερου τρόπου πρόσβασης για τους επισκέπτες της Ακρόπολης και οι επιπτώσεις στους περιβάλλοντες οικιστικούς χώρους και τον λόφο του Φιλοπάππου». Στη διάρκεια της συζήτησης, έγιναν σημαντικές εισηγήσεις και παρεμβάσεις όπως και ερωτήσεις που αποκάλυψαν σημαντικότερες ελλείψεις στον σχεδιασμό και την εκτέλεση της «ενοποίησης», θέτοντας

Βαρείες τσιμεντένιες κατασκευές για το υπαίθριο μουσείο γλυπτικής

εν αμφιβόλῳ, ὄχι μόνο την πληρότητα του σχεδιασμοῦ ἀλλὰ και την ἴδια τη φιλοσοφία του ἔργου που υποβαθμίζει σημαντικά την ἀρχική μεγαλειώδη ιδέα της ἐνοποίησης.

Ἔτσι, περιλαμβάνει ἔργα ἀντιαισθητικά, μὴ-λειτουργικά, που πλήττουν ἀνεπανόρθωτα το τοπίο-οικοσύστημα του λόφου και υποβαθμίζουν σημαντικά την περιβάλλουσα περιοχή. Τέτοια ἔργα εἶναι, για παράδειγμα, ἡ μετατροπὴ του χώρου στάθμευσης στον Διόνυσο σε σταθμὸ ἀποβίβασης-ἐπιβίβασης για τουριστικά λεωφορεία, ἡ υπαίθρια ἐκθεση γλυπτικής, οἱ βαριές κατασκευές της ὁποίας

προχωροῦσαν κατὰ τους καλοκαιρινούς μήνες, οἱ τσιμεντένιοι δρόμοι και το σχεδιαζόμενο θέατρο τύπου Λυκαβηττοῦ.

Ἡ ἀποκάλυψη της βραδιάς ἦταν ὅτι το ΥΠ.Π.Ο. δὲν ἔχει φροντίσει για την προστασία του μνημειώδους ἔργου του ἀρχιτέκτονα Δ. Πικιώνη που ἀποτελεῖ και συμβατική υποχρέωση του ἐλληνικοῦ κράτους. Ἔτσι, δὲν ὑπάρχει προεδρικό διάταγμα περὶ χρήσεως γῆς που να κατοχυρώνει τη λιθόστρωση ὡς πεζόδρομο! Επίσης, ἐπιτρέπεται, με την ἀνοχὴ των ἀρχαιολόγων, ἡ καταπάτηση ἀρχαιολογικοῦ χώρου δίπλα στο ἀναπαυτήριο (καφετέρια) του Λουμπαρδιά-

ρη για διοργάνωση συνεστιάσεων, προσβάλλοντας ταυτόχρονα τη μορφὴ και χρῆση του χώρου που περιλαμβάνεται στο μνημεῖο του Πικιώνη. Ὑπάρχει μάλιστα ἔργο που προβλέπεται στα ἔργα της ΕΑΧΑ Α.Ε. με τίτλο «Επαναφορὰ του ἀναπαυτηρίου του Λουμπαρδιάρη στην ἀρχική του μορφὴ και λειτουργία» - αὐτὸ το ἔργο δὲν ἐκτελεῖται, ἀντίθετα μάλιστα, το ΚΑΣ θα ἐγκρίνει τραπεζοκαθίσματα σε αὐτὸν τον χώρο, δηλαδή θα νομιμοποιήσει την καταπάτηση και βεβήλωση του μνημείου.

Συντονιστικὴ Επιτροπὴ Πολιτῶν
για το Φιλοπάππου

Αντίδραση στη Νομιμοποίηση Αυθαιρέτων

Μόλις ἐξαγγέλθηκε ἡ κυβερνητικὴ πρόθεση νομιμοποίησης αὐθαιρέτων, ἡ Ε.Ε. ἀντέδρασε με ἐπιστολές πρὸς τον πρῶθυπουργό κ. Κώστα Σημίτη και τον Ὑπουργό Αἰγαίου κ. Νίκο Σηφουνάκη. Στην ἐπιστολή του πρὸς τον κ. Σηφουνάκη, ὁ κ. Καρράς τον συγχαίρει, ἐκ μέρους της Ε.Ε., «για την ἀντίθεση σας στις προτεινόμενες ρυθμίσεις σχετικὰ με τα αὐθαίρετα και την ἀναθεώρηση της νομοθεσίας για οἰκιστικὴ δόμηση που θα εἶχαν καταστροφικὰ ἀποτελέσματα για το μέλλον της οἰκιστικῆς ἀνάπτυξης στην Ελλάδα και ἰδιαίτερα στα νησιά του Αἰγαίου».

Στην ἐπιστολή πρὸς τον πρῶθυπουργό, ὁ κ. Καρράς ἐπισημαίνει ὅτι «με ὀδύνη διάβασαν τα μέλη της Ε.Ε. τις ἀναγγελθεῖσες τροποποιήσεις της νομοθεσίας για οἰκιστικὴ δόμηση. Ἡ ἐνέργεια αὐτὴ σε συνέχεια ἄλλων παρεμφερῶν του παρελθόντος ἀποτελεῖ χεῖριστο προηγούμενο, κοινωνικὴ ἀδικία σε βάρος

ὄλων ἐκείνων που σεβάσθηκαν τον νόμο ἀντίθετα με τα συμφέροντα τους, προτροπὴ των πολιτῶν σε παρανομία και καίριο πλήγμα για το μέλλον της οἰκιστικῆς ἀνάπτυξης στην Ελλάδα ἰδιαίτερα στα ἤδη βεβαρημένα νησιά. Επιπλέον θα σηματοδοτοῦσαν την ἀθέτηση ὄλων των προσωπικῶν σας ἀγώνων για ἐκσυγχρονισμό της χώρας, ἐπιστροφή στις χειρότερες περιόδους Ἐθνικῆς ἀκυβερνησίας ἢ κακοδιοίκησης και οὐσιαστικὴ κατάργηση της ἐννοίας του Κράτους Δικαίου που ἐφαρμόζεται για το συμφέρον του συνόλου και ὄχι συγκεκριμένων ἀτόμων. Ὑποσχόμεθα την πλήρη υποστήριξή μας σε μία ἄρση της τόσο ἐθνικῆς ἐπιζήμιας αὐτῆς ἀπόφασης».

Σε τηλεγραφήματά του πρὸς τον κύριο Κώστα Καραμανλή, τον κύριο Νίκο Κωνσταντόπουλο και την κυρία Ἀλέκα Παπαρήγα, ὁ κ. Γιάννης Παλαιοκρασσάς, Πρόεδρος του ΣΟΕΠ, ἀναφέρει

ὅτι «με θλίψη και ἀγανάκτηση πληροφορηθήκαμε ἀπὸ τα ΜΜΕ τις προτεινόμενες ἀπὸ την Κυβέρνηση ρυθμίσεις για τα αὐθαίρετα και την οἰκιστικὴ δόμηση γενικότερα. Ὅπως ἀντιλαμβάνεστε, ἐάν αὐτὰ τα μέτρα νομοθετηθοῦν, ἐπαναλαμβάνοντας ρυθμίσεις του παρελθόντος, παγίωνουν την αὐθαίρεσιν ὡς κανόνα, συνιστοῦν κοινωνικὴ ἀδικία σε βάρος των νομοταγῶν πολιτῶν και καταστρέφουν οριστικὰ το μέλλον των οἰκισμῶν και της υπαίθρου στη χώρα μας, ἐιδικότερα στις νησιωτικὲς περιοχές. Ἡ Ε.Ε. σὰς κάνει ἐκκλήση να καταδικάσετε κατὰ τον πιο ἀπερίφραστο τρόπο αὐτές τις κυβερνητικὲς προτάσεις και, ἀποφεύγοντας τον πειρασμὸ μίας λαϊκίστικης υπέρβασής τους, να λάβετε θέση πάνω σ'αὐτὸ το καίριο θέμα, που δὲν μπορεῖ να εἶναι ἄλλη ἀπὸ τον σεβασμὸ της νομιμότητος, του φυσικοῦ περιβάλλοντος και της πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς».

Η EUROPA NOSTRA ψηφίζει για τα τείχη της Κωνσταντινούπολης, με την υποστήριξη των Τούρκων μελών

Απὸ την 11η ἕως την 15η Σεπτεμβρίου 2003, συνήλθε ἡ 39ῃ Σύνοδος του Ἐπιστημονικοῦ Συμβουλίου της Europa Nostra, στην Κωνσταντινούπολη. Φορέας ὑλοποίησης της Συνόδου, ἀπὸ τουρκικῆς πλευρᾶς, ἦταν το Τεχνικὸ Πανεπιστήμιο του Yıldiz. Κύριο θέμα της ἐπιστημονικῆς συνάντησης ἦταν «Ἡ Ἀναστήλωση και Προβολὴ - Αξιολόγηση των Τειχῶν της Κωνσταντινούπολης».

Κατὰ τη διάρκειά των ἐργασιῶν, ἐκτός ἀπὸ τις ἐπισκέψεις σε σημαντικὰ μνημεῖα της Κωνσταντινούπολης, βυζαντινὰ και ὀθωμανικά, ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντα και χρήσιμη ἦταν ἡ ἐπίσκεψη των συνέδρων στα βυζαντινὰ τείχη της Πόλης, ἰδιαίτερα στα χερσαία τμήματα. Στον ἄξονα αὐτό, ἄλλα τμήματα βρίσκονται σε ἀναμονή για τη μελλοντικὴ ἀναστήλωσή

τους, ἄλλα ἔχουν καταρρεύσει, ἄλλα και δυστυχῶς σε μεγάλο μήκος ἔχουν «ἀποκατασταθεῖ», με την πλήρη ἀνακατασκευὴ τους. Ἡ μεθοδολογία αὐτὴ ἔχει σχολιαστὲς δυσμενέστατα και ευρύτατα σε διεθνὲς ἐπίπεδο ἀπὸ τους ἐιδικούς, ἦταν δε ἐπόμενο και το Ἐπιστημονικὸ Συμβούλιο της Europa Nostra να λάβει ἄμεσα θέση, διατυπώνοντας σχετικὴ Ἀπόφαση (διαφωνίας) - με ἐπιστολές που θα σταλοῦν στον Ὑπουργὸ Πολιτισμοῦ της Τουρκίας και τον Δήμαρχο, ἀλλὰ ἐπίσης με ψήφισμα, μετὰ την ἐγκρισή του ἀπὸ τὰ ὄργανα της Europa Nostra. Ἐνὰ μνημειακὸ, ἀμυντικὸ συγκρότημα, της ἐκτασης και της ιστορικῆς σημασίας των τειχῶν της Πόλης, δὲν εἶναι δυνατόν να ἀντιμετωπίζεται με τις μεθόδους και τις διαδικασίες, οἱ ὁποῖες ἐφαρμόστηκαν πρὶν ἀπὸ μία δεκαετία

αλλά δυστυχώς εφαρμόζονται και πάλι, με κύριο υπεύθυνο τον Δήμο και τους εργολάβους που επιλέγει. Απαιτείται διεπιστημονική ομάδα πλήρους μελέτης αναστήλωσης του μνημείου και εξειδικευμένα συνεργεία για την εφαρμογή της αποκατάστασης, την οποία θα παρακολουθούν συνεχώς και επί τόπου ειδικευμένοι επιστήμονες-αναστηλωτές. Επίσης, πρέπει να γίνουν οι ειδικές μελέτες πολεοδομικής ένταξης του μνημείου στη σημερινή ζωή της ιστορικής πόλης. Η διεθνής επιστημονική κοινότητα πρέπει να κάνει τις απαραίτητες ενέργειες, ώστε να εφαρμοστούν οι γνωστοί κανό-

νες των Διεθνών Συμβάσεων για την Αναστήλωση και Προβολή Μνημείων και να σταματήσουν οι καταστροφικές παρεμβάσεις. Προς αυτήν την κατεύθυνση, η ενέργεια του Επιστημονικού Συμβουλίου της Europa Nostra, με τη σχετική πρόταση ίδρυσης ειδικού Επιστημονικού Ινστιτούτου, το οποίο θα ασχοληθεί με όλα τα προαναφερθέντα, πιστεύεται ότι προσφέρει ουσιαστική βοήθεια.

Ιωάννα Στεριώτου - Δρ. Αρχιτέκτων, Μέλος του Δ.Σ. της Ε.Ε.
και Αντιπρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
της Europa Nostra

Και Άλλες Κατεδαφίσεις στο Ηράκλειο

Μετά τους βομβαρδισμούς και τις ναρκοθετίσεις που υπέστη στη μεγάλη πολιορκία της η πόλη του Ηρακλείου από τον τουρκικό στρατό τον 17ο αιώνα, τη δεύτερη θέση στα αίτια καταστροφής έχουν οι σεισμοί, οι οποίοι σε τακτά διαστήματα την ισοπεδώνουν μερικά. Δυστυχώς, ένας ακόμη αστάθμητος παράγοντας είναι τα κέρφια των κατοίκων αυτής της τόσο δοξασμένης στο παρελθόν πολιτείας. Ακολουθούν ορισμένα από τα πλέον τρανταχτά πρόσφατα παραδείγματα εκούσιων κατεδαφίσεων, όπου με πρωταγωνιστές πάντα τους Ηρακλειώτες, η πόλη στερήθηκε σπουδαίων μνημείων.

Τον Ιούνιο του 2003 αποφασίζεται η κατεδάφιση του παλιού 17ου δημοτικού σχολείου, το οποίο ωστόσο είχε προταθεί ως διατηρητέο του ΥΠΕΧΩΔΕ στα πλαίσια της μελέτης ανάδειξης της παλιάς πόλης. Η Τεχνική Υπηρεσία της Νομαρχίας δεν ευαισθητοποιήθηκε ώστε να σχεδιαστεί το νέο σχολείο ως επέκταση του παλιού, αλλά προτίμησε να προωθήσει την εύκολη λύση της ανέ-

γερσης νέου κτιρίου στον ίδιο χώρο.

Τις πρώτες μέρες του Αυγούστου κατεδαφίζεται η παλιά Ηλεκτρική, στα πλαίσια ενός έργου αποκατάστασης διατηρητέου βιομηχανικού μνημείου με την απόδοση σε αυτό νέας χρήσης ως Μουσείο Φυσικής Ιστορίας.

Λίγες εβδομάδες αργότερα το Δημοτι-

Το φρούριο Κουλέ στο λιμάνι του Ηρακλείου, όπως ήταν τον χειμώνα του 2002 και παραμένει έως τώρα.

κό Συμβούλιο αποφασίζει για δεύτερη φορά την κατεδάφιση του Ξενία, που μαζί με την πλατεία Ελευθερίας αποτελέσαν την τελευταία πενταετία τους αποδιοπομπαίους τράγους για όλα τα κακά της πόλης. Την 12η Σεπτεμβρίου δημοσιεύτηκαν στις τοπικές εφημερίδες οι άπλετου γούστου κιτς προμελέτες για την διαμόρφωση πλατειών στη θέση του ρασιοναλιστικού Ξενία και την 13η Σεπτεμβρίου έγιναν οι αναγγελίες για την νέα διαμόρφωση της πλατείας Ελευθερίας.

Διαφαίνεται από τα παραπάνω δεδομένα ότι αποτέλεσμα τέτοιων πράξεων είναι ότι η πόλη στερείται όλο και περισσότερο φορέων της μνήμης του χτισμένου χώρου, φορέων αξιών που δεν πρέπει να λησμονηθούν. Ας φυλαχτούμε λοιπόν από τους φύλακες και ας ζητήσουμε ενημέρωση σχετικά με τις αρχές επέμβασης των φορέων και το είδος της πόλης που μας προδιαγράφουν για το μέλλον.

Δ.Σ. Συλλόγου Αρχιτεκτόνων
Νομού Ηρακλείου

Εν όψει των Εκλογών...

Ι. Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

του Βασίλη Κ. Δωροβίνη, Αντιπροέδρου Ε.Ε.

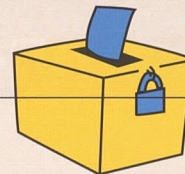
Ένα νομικό (και μάλιστα συνταγματικό) παράδοξο, που έχει εντελώς πρακτική διάσταση, πλανάται στη χώρα μας ήδη από την αναθεώρηση του Συντάγματος του 1975. Από τότε, και σε κάθε νέα συνταγματική αναθεώρηση, προβλέπεται ότι η Διοίκηση, κεντρική και τοπική, είναι υποχρεωμένη να εφαρμόζει τις δικαστικές αποφάσεις και ότι νόμος θα προβλέψει τις κυρώσεις για παράβαση της υποχρέωσης αυτής.

Καταρχήν σε ευνοούμενο κράτος είναι αδιανόητο η Διοίκηση να μην εφαρμόζει τις αποφάσεις των δικαστηρίων. Φαίνεται ότι

στην Ελλάδα εξακολουθούν, στο σημείο αυτό, να υπάρχουν βασικά κενά... Πέρα, όμως, από αυτό, διαπιστώνεται, μετά από κάθε αναθεώρηση του Συντάγματος, ότι τέτοιος νόμος αποφευγόταν να ψηφιστεί. Έτσι, παρήλθε ένα τέταρτο αιώνα, 25 ολόκληρα χρόνια. Μέχρι που δημοσιεύτηκε τέτοιος νόμος στις 14 Νοεμβρίου 2002 (ΦΕΚ 274, Α'), ο 3068, που όμως ως συνήθως έγινε για να καλύψει κι άλλα πράγματα.

Δυστυχώς και ο νόμος αυτός είναι λειψός:

1. Εφαρμόζεται μόνο για τον εφεξής χρόνο και όχι και για τις ... μη εκτελούμενες μέχρι σήμερα αποφάσεις.
2. Ακόμα και για τις αποφάσεις μετά τη δημοσίευση του νόμου,

δεν αναγνωρίζεται η άμεση εκτελεστότητά τους και δεν καθορίζεται σύστημα αναγκαστικής εφαρμογής του.

3. Δημιουργείται νόμιμη ευχέρεια για τη δύστροπη Διοίκηση να χρονοτριβεί.
4. Μόνη κύρωση που οργανώνεται για τη δυστροπία της Διοίκησης είναι η δυνατότητα επιβολής χρηματικής ποινής, δίχως όμως να καθορίζονται πλαίσια και κριτήρια για το ύψος που αυτή μπορεί να λάβει, ενώ δεν εξατομικεύεται και κατά του πολιτικά ή (και) διοικητικά υπευθύνου προσώπου για τη μη εφαρμογή δικαστικής απόφασης.
5. Η μη εκπλήρωση των υποχρεώσεων για εφαρμογή δικαστικών αποφάσεων ή η προτροπή σε μη εφαρμογή τους συνιστά αορίστως πειθαρχικό παράπτωμα για τους υπαλλήλους και μόνο, αλλά δεν έχει καμία συνέπεια για πολιτικά πρόσωπα, ενώ παραλλήλως δεν στοιχειοθετείται για κανέναν και ποινικό αδίκημα.

Ο νόμος 3068/2002 αποδεικνύεται πλήρως ανεπαρκής και ελαστικός, αλλά και αντίθετος προς το κοινό περί δικαίου αίσθημα, που παρά τους καιρούς στους οποίους ζούμε, τουλάχιστο δεν έχει καταργηθεί, ούτε τυπικά ούτε και ουσιαστικά.

II. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

του Γιάννη Παλαιοκρασσά, Προέδρου ΣΘΕΠ

Το Ειδικό Συμβούλιο Θεσμικού Πλαισίου, μετά από λεπτομερή μελέτη, υιοθέτησε τις παρακάτω συγκεκριμένες προτάσεις για ελάφρυνση των φορολογικών βαρών και αντίστοιχη περιβαλλοντική φορολογία στους τομείς της ενέργειας, μεταφορών, ύδρευσης/άρδευσης, αδρανών υλικών και απορριμμάτων. Οι προτάσεις αυτές ήδη διαβιβάστηκαν σε όλα τα κόμματα προκειμένου να εκφράσουν τη θέση τους. Βάση των προτάσεων είναι οι νέοι αυτοί φόροι να εισαχθούν με χαμηλούς συντελεστές το 2004 και να φτάσουν το τελικό τους ύψος το 2010. Άλλη βασική προϋπόθεση είναι ότι το δημοσιονομικό αποτέλεσμα θα είναι σε όλα τα στάδια αυστηρά ουδέτερο.

Προτεινόμενοι Περιβαλλοντικοί Φόροι

1. Φόρος στην εξόρυξη λιγνίτη € 15 - 45 τον τόνο, που θα οδηγήσει σε ριζική μείωση της κατανάλωσης του περιβαλλοντικά χειρότερου αυτού καυσίμου.
2. Ενεργειακός φόρος στη παραγωγή ηλεκτρισμού € 0,3-0,9 του λεπτού ανά ΚΒΩ. Εξαιρείται ο ηλεκτρισμός που παράγεται από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας.
3. Συμμόρφωση με την Κοινοτική Οδηγία για ελάχιστους φόρους στα καύσιμα που κατά μέσον όρο σημαίνει αύξηση κατά 30% στους σημερινούς φόρους.
4. Την κάλυψη του μισού περιβαλλοντικού κόστους των Ι.Χ. με αύξηση 30% στη σημερινή φορολογία εκτός από τα περιβαλλοντικά αυτοκίνητα.
5. Τέλη εισόδου αυτοκινήτων και μηχανοκίνητων δίτροχων οχημάτων σε περιοχές κυκλοφοριακής συμφόρησης. Προτείνονται € 4 για Ι.Χ., € 12 για φορτηγά και € 1 για τα δίτροχα ανά είσοδο. Επειδή ο τρόπος είσπραξης του φόρου προϋποθέτει μελέτη και κάποιες ηλεκτρονικές εγκαταστάσεις, προβλέπεται ότι ο φόρος θα λειτουργήσει από το 2006 και μετά.
6. Συμμόρφωση στην Κοινοτική Οδηγία Υδάτων με φόρο

άρδευσης ίσο με μισό λεπτό/Μ3 και φόρο ύδρευσης 8 λεπτά/Μ3 κατά μέσο όρο. Θα κλιμακώνονται ανάλογα με το κλιμάκιο κατανάλωσης, ώστε να αποτρέπεται η σπατάλη.

7. Φόρος κατανάλωσης αδρανών υλικών 15% για τα μάρμαρα και 25% για τα λοιπά αδρανή υλικά (άμμος, πέτρες).
8. Φόρος απόθεσης απορριμμάτων ή μπαζών € 10/τόνο υπέρ των ΟΤΑ.
9. Φόρος παραγωγής πλαστικών 10 λεπτά ανά σακούλα, 20 λεπτά ανά φιάλη ή 10% στα λοιπά πλαστικά που καταλήγουν σε απορρίμματα.

Τα τέλη εισόδου αυτοκινήτων προβλέπεται να καθιερωθούν στην κεντρική Αθήνα, Πειραιά και άλλες περιοχές του λεκανοπεδίου που παρουσιάζουν συμφόρηση, καθώς και στην Θεσσαλονίκη και άλλες πόλεις της χώρας με έντονα κυκλοφοριακά προβλήματα. Βάσει της σχετικής εμπειρίας σε Λονδίνο, Όσλο και αλλού, προβλέπεται μείωση της κίνησης στο 50% της σημερινής μαζί με την εντυπωσιακή επιτάχυνση της κίνησης.

Οι υπόλοιποι περιβαλλοντικοί φόροι έχουν παρόμοια αποτελέσματα σταδιακής μείωσης της κατανάλωσης νερού, πλαστικών, αδρανών υλικών και στροφής προς την ανακύκλωση.

Με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναφέρθηκαν και τις παραπάνω επιπτώσεις στην κατανάλωση, τα έσοδα από τους προτεινόμενους περιβαλλοντικούς φόρους διαμορφώνονται σε € 3,1 δις το 2004 και φτάνουν τα € 6,2 δις το 2010. Ο μέσος όρος είναι περίπου € 5,6 δις, δηλαδή περίπου το 10% των φορολογικών εσόδων του έτους 2000.

Μείωση Φόρων στην Εργασία

Με αυτήν την πρόταση, ανοίγει η δυνατότητα οι φόροι στην εργασία και κατά προτίμηση στις κοινωνικές εισφορές να μειωθούν κατά το αυτό ποσό. Δεδομένου ότι το σύνολο των κοινωνικών εισφορών το 2000 ήταν € 16,4 εκατ., η δυνατή μείωση είναι της τάξης του 66% του ποσού αυτού. Για να αναπληρωθούν οι απώλειες των Ασφαλιστικών Ταμείων προτείνεται η μεταφορά των πρόσθετων εσόδων ως πόρων στα Ταμεία από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας.

Πιστεύουμε, επίσης, ότι θα πρέπει να μειωθεί ο συντελεστής ΦΠΑ σε αναστηλώσεις παλαιών κτισμάτων όπως ήδη συμβαίνει σε κάποιες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η εφαρμογή της πρότασης αυτής για μια ριζική περιβαλλοντική φορολογική μεταρρύθμιση προσφέρει στην κοινωνία μας ένα τριπλό μέρισμα:

- ♦ Περιβαλλοντικό, αφού οι φόροι στη χρήση των φυσικών πόρων θα μειώσουν την σπατάλη των πόρων και τη ρύπανση του περιβάλλοντος.
- ♦ Κοινωνικό, αφού η μείωση των κοινωνικών εισφορών (κατά το ένα τρίτο περίπου) θα κάνει ελκυστική την απασχόληση και θα εξαλείψει την ανεργία.
- ♦ Αναπτυξιακό, με τη μείωση του εργατικού κόστους αλλά και της σπατάλης των φυσικών πόρων τονώνεται άμεσα η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας στους τομείς έντασης εργασίας (όπως ο τουρισμός και οι υπηρεσίες), σταματά η αποβιομηχάνιση και αναπτύσσονται νέα περιβαλλοντική τεχνολογία και νέες βιομηχανίες ενώ ενθαρρύνεται η αύξηση της περιβαλλοντικής γεωργίας.

Συμβούλιο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΣΠΕ) Κατασκήνωση στον Άγιο Λαυρέντιο Πηλίου

Ως μέλος της Ε.Ε. και του ΣΠΕ, παραβρέθηκα στην κατασκήνωση που διοργάνωσε ο ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΝΕΩΝ της Ιεράς Μητρόπολης Δημητριάδος, από 21 έως 26 Αυγούστου 2003 στους κατασκηνωτικούς χώρους της Μητρόπολης στο χωριό Άγιος Λαυρέντιος του Πηλίου.

Οι συμμετέχοντες, νέοι ηλικίας 18 έως 30 ετών, επέλεξαν την ομαδική ζωή της κατασκήνωσης, θυσιάζοντας πολλές φορές ακόμα και διακοπές ή πολύτιμο χρόνο από την προετοιμασία τους για τις εξετάσεις του Σεπτεμβρίου. Το θέμα της κατασκήνωσης ήταν: «Οικολογία στην Ορθόδοξη Θεολογία και Ζωή». Μέσα σε ένα καταπράσινο χώρο, δίπλα από ένα μοναστήρι του ΙΙου αιώνα του Αγίου Λαυρεντίου που έδωσε και το όνομά του και στο διπλανό χωριό, στις άνετες και λειτουργικές εγκαταστάσεις των κατασκηνώσεων της Ι.Μ. Δημητριάδος, 30 περίπου νέες και νέοι υψηλού μορφωτικού επιπέδου έζησαν μερικές μέρες προβληματισμού και σκέψης με θέματα οικολογίας και παράλληλα γνήσια ορθόδοξη ζωή και πρακτική, πλαισιωμένοι από τους νεαρούς σε ηλικία και γεμάτους κατανόηση ιερείς π. Γεώργιο Δεληκώστα και π. Παναγιώτη Κωστούλα.

Το πρόγραμμα ξεκινούσε με όρθιο και κατέληγε με απόδειπνο. Στα ενδιάμεσα όμως υπήρχαν συζητήσεις σε ομάδες, παρουσιάσεις θεμάτων, πρακτικά εργα-

στήρια και βέβαια η τακτοποίηση των μικρών οικημάτων και κοινόχρηστων χώρων, η προετοιμασία της τραπεζαρίας αλλά και το ομαδικό παιχνίδι, στα γήπεδα ποδοσφαίρου μπάσκετ και βόλεϊ.

Το Σάββατο 23 Αυγούστου, ήμουν ο κύριος εισηγητής και μετά συντονιστής μιας ομάδας εργασίας που ασχολήθηκε με την ατομική και τη συλλογική μας ευθύνη σε σχέση με το περιβάλλον. Ο έντονος προβληματισμός των συμμετεχόντων είχε ως αποτέλεσμα η συζήτηση να επεκταθεί πέραν των χρονικών ορίων που είχαν οριστεί.

Την Κυριακή 24 Αυγούστου, στο χώρο της τραπεζαρίας μέσα στα χρυσά χρώματα του ηλιοβασιλέματος, έκανα μια δεύτερη εισήγηση με τη χρήση πολυμέσων (υπολογιστή και προβολέα) με θέμα «EMENA ME NOIAZEI». Στην εισήγηση αυτή έγινε μια σύντομη ανα-

φορά στα μεγάλα προβλήματα του περιβάλλοντος διαχρονικά και ιδιαίτερα στα προβλήματα του ελληνικού χώρου σήμερα. Μεγάλη έμφαση δόθηκε στις προτεινόμενες λύσεις ιδιαίτερα σε σχέση με το συνεχώς διογκούμενο πρόβλημα της ελληνικής κοινωνίας, τα σκουπίδια και τη διαχείρισή τους. Ένα άλλο σημείο που θίγηκε ήταν τα νέα μεταλλαγμένα γεωργικά προϊόντα και οι επιπτώσεις τους στην υγεία και το περιβάλλον. Τη Δευτέρα 25 Αυγούστου, αναλύθηκαν τεχνικές για μείωση της κατανάλωσης, επαναχρησιμοποίηση των υλικών, λιπασματοποίησης, χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς κλπ. Μια γρήγορη αξιολόγηση της όλης αυτής συμμετοχής μας στην προσπάθεια της Ι.Μ. Δημητριάδος δεν μπορεί παρά να είναι θετική, γιατί πρώτον όπως οι ίδιοι οι συμμετέχοντες νέοι είπαν "το καταχάρηκαν να παρακολουθήσουν και να συμμετάσχουν σε τόσο ενδιαφέρουσες συζητήσεις" και δεύτερον διότι υπήρξαν πολλά αιτήματα για αποστολή πιο εξειδικευμένου υλικού σε ό,τι αφορά τα απορρίμματα, την ανακύκλωση και την λιπασματοποίηση.

Παναγιώτης Β. Σταθόπουλος
Δάσκαλος, Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής
Εκπ/σης Ν. Ηλείας
Maitre des Sciences de l' Education
Πανεπ. BORDEAUX II Γαλλίας
Μέλος της Διοικούσης Επιτροπής ΣΠΕ

Τοπική Επιτροπή Πάτμου

Η νεοσύστατη Τοπική Επιτροπή Πάτμου ξεκίνησε τις εργασίες της με ένα πρόγραμμα αποκατάστασης – συντήρησης των λιθόστρωτων μονοπατιών του νησιού. Το έργο ενισχύεται οικονομικά από τη δωρεά της κυρίας Anna Lea με το ποσό των \$3,000. Έχει γίνει η χαρτογράφηση, όπως επίσης μια συνάντηση με τον Δήμαρχο Πάτμου, κύριο Γρηγόρη Καμπόσο, ο οποίος δέχθηκε πολύ θετικά την πρόταση και σύντομα κατατίθεται η μελέτη στην Αρχαιολογική Υπηρεσία προς έγκριση. Στόχος είναι να ολοκληρωθούν οι εργασίες για το πρώτο μονοπάτι την άνοιξη του 2004.

Η πρώτη γνωριμία της Τοπικής Επιτροπής με τους κατοίκους έγινε στις 14 Ιουνίου 2003, κατά τη διάρκεια της γιορτής λήξης της σχολικής χρονιάς του Νηπιαγωγείου Κάμπου, το οποίο συμμετείχε στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ε.Ε. «Ναυτίλος». Απευθύνθηκε σύντομη ενημέρωση για τους στόχους της Ε.Ε. και της Τοπικής Επιτροπής. Προσδοκώντας στην ευαισθητοποίηση του κοινού για το φλέγον ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος και προωθώντας την κατάργηση της αλόγιστης χρήσης της πλαστικής σακούλας, προσφέρθηκε στους παρευρισκόμενους από μία πάνινη τσάντα με το λογότυπο του Ναυτίλου, του Νηπιαγωγείου και της Ε.Ε. Η εκδήλωση συγκέντρωσε το θερμό ενδιαφέρον του κόσμου και πολύ ευνοϊκά σχόλια.

Α. Σωτηροπούλου - Γραμματέας Τοπικής Επιτροπής Πάτμου

Τατόι: Επιτέλους Προστατεύεται

40,000 στρέμματα δάσους σε μικρή απόσταση από την Αθήνα είναι από μόνα τους κάτι το αναντίρρητα σημαντικό. Όταν επί πλέον στο δάσος αυτό - που ένα τμήμα του είναι διαμορφωμένο σε πάρκο - υπάρχουν κτίσματα, τα πιο πολλά από τα οποία είναι αξιόλογα δείγματα αρχιτεκτονικής της περιόδου 1872-1954 (των αρχιτεκτόνων Ε. Τσίλλερ, Σ. Μπούκη, Α. Μεταξά, Κ. Σακελλάριου, Α. Μπαλτατζή, Κ. Γκίνη), όταν διαδραματίστηκαν μέσα στα όριά του κρίσιμα γεγονότα της νεώτερης και σύγχρονης ιστορίας μας και βρίσκεται σε αυτό το κοιμητήριο της Δυναστείας του Γεωργίου του Α', τότε ο χώρος όπου φύση, αρχιτεκτονική και ιστορία συνδιαλέγονται αρμονικά, αποκτά όχι μόνον για την Αττική, αλλά και για ολόκληρη την Ελλάδα, μοναδική σημασία.

Ο ισχυρός σεισμός του 1999 έδωσε τη χαριστική βολή στα περισσότερα από τα κτίσματα του Τατοΐου, που ήταν ήδη ταλαιπωρημένα από τις λεηλασίες και την εγκατάλειψη. Με πρωτοβουλία του γενικού γραμματέως και μελετητή της ιστορίας του Τατοΐου, κ. Κώστα Σταματόπουλου, η Ε.Ε. ανέλαβε την προσπάθεια διάσωσης: Ανέθεσε την αποτύπωση των τριάντα περίπου κτισμάτων του κτήματος στον αρχιτέκτονα κ. Ιάσωνα Καβαλίνη και εν συνεχεία παρέδωσε τον ογκώδη φάκελο σχεδίων, φωτογραφιών και αρχιτεκτονικών και ιστορικών σχολίων, στην Ιερά Εφορία Νεωτέρων Μνημείων ώστε να διευκολυνθεί και να επιταχυνθεί η διαδικασία του χαρακτηρισμού του Τατοΐου από το ΥΠΠΟ ως διατηρητέου. Ως αποτέλεσμα αυτής της προπαρασκευής και μετά από παρέλευση τριών περίπου χρόνων, η Ε.Ε. εκλήθη από το ΥΠΠΟ να υποστηρίξει την πρότασή της μπροστά στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων, στη συνεδρίασή του της 11ης Σεπτεμβρίου 2003. Το Κ.Σ.Ν.Μ., υπό την προεδρία της Γενικής Γραμματέως του ΥΠΠΟ, κυρίας Λίνας Μενδώνη και παρουσία μεγάλου αριθμού δημοσιογράφων, υιοθέτησε ομόφωνα τις προτάσεις του κ. Κ. Σταματόπουλου, που μίλησε υπό την διπλή ιδιότητα του ειδικού ιστορικού ερευνητή και του εκπροσώπου της Ε.Ε.

Σύμφωνα με την απόφαση, κηρύχθηκε διατηρητέο νεότερο μνημείο του ελληνικού κράτους μία έκταση περίπου 22,000 στρεμμάτων, ανάμεσα στο ρέμα της Γκούρας στον βορρά και την κορυφή του υψώματος «Μανδριά Πάλλη» στον νότο, που αποτελεί τον ιστορικό πυρήνα του κτήματος και περιλαμβάνει το σύνολο περίπου των κτιρίων, την κεντρική πύλη, τις δύο κύριες εσωτερικές διαδρομές, τις αξιόλογες πέτρινες γέφυ-

Φωτό: ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

**Η βασιλική έπαυλη, προσέγγιση από τα δυτικά.
Στο πρώτο πλάνο, τα κτίρια των μαγειριών.**

ρες, τα αρχαιολογικά κατάλοιπα, το βασιλικό κοιμητήριο, έναν πύργο της Τουρκοκρατίας καθώς και το μεγαλύτερο μέρος του δάσους. Η υποχρέωση προστασίας και διάσωσης επεκτείνεται και στα πάσης φύσεως φορητά κειμήλια, των οποίων επείγει η καταγραφή και για τα οποία η κοινή αντίληψη είναι ότι πρέπει να παραμείνουν in situ. Την επομένη της κηρύξεως, σύσσωμος ο αθηναϊκός τύπος επικρότησε την απόφαση του Κ.Σ.Ν.Μ.

Χωρίς καθυστέρηση, η Ε.Ε. προχώρησε ένα βήμα πιο πέρα. Συγκρότησε επιτροπή επεξεργασίας ενός σχεδίου διαχείρισης του Τατοΐου, την οποία θα υποβάλλει εν καιρώ στους υπευθύνους της τύχης του κτήματος...

Μουσικές Βραδιές 2003

Με μεγάλη επιτυχία οργανώθηκαν και φέτος τον Ιούνιο οι μουσικές βραδιές μας στην αυλή της Ε.Ε., με τη συνδρομή και καλλιτεχνική επιμέλεια της Μαριάννας Λύρα της μουσικής σκηνής φωνές. Κάθε Πέμπτη του Ιουνίου, η αυλή μας γέμιζε από παραδοσιακές μουσικές, εκτελεσμένες από νέους μουσικούς που έπαιζαν δεξιοτεχνικά όργανα όπως το νέι, το ούτι, το πολίτικο λαούτο και τον ταμπουρά. Η προσέλευση του κόσμου ήταν πολύ μεγάλη και στις τέσσερις βραδιές, οι οποίες τελείωναν στο εντευκτήριό μας με την προσφορά αυθεντικών γεύσεων της παραδοσιακής μας κουζίνας. Αξίζει να σημειωθεί ότι το Β' Πρόγραμμα υποστήριξε την οργάνωση αυτή, κάνοντας συχνές αναφορές στο πρόγραμμά του για τις βραδιές και οργανώνοντας διαγωνισμούς με δωρεάν εισιτήρια, που έφεραν, έτσι, πολλούς νέους ανθρώπους κοντά μας.

Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ):**«Τόποι και μνημεία της αρχαίας και μεσαιωνικής Αθήνας», η επιτυχημένη σειρά μαθημάτων**

Φωτο: Αρχείο ΣΑΚ

Η αίθουσα της Ε.Ε. κατάμεστη από κόσμο κατά τη διάρκεια μιας από τις ομιλίες.

Ο Β' Κύκλος Μαθημάτων «Τόποι και μνημεία της αρχαίας και μεσαιωνικής Αθήνας» που διοργάνωσε το Συμβούλιο Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς (ΣΑΚ) από τον Ιανουάριο έως τον Μάιο 2003 προσέλκυσε το ενδιαφέρον όχι μόνο του κοινού αλλά και ειδικών επιστημόνων, αφού δόθηκε η δυνατότητα, εκτός από την παρακολούθηση της ιστορικής εξέλιξης της πόλης από τους αρχαίους έως και τους μεταβυζαντινούς χρόνους, να ενημερωθούν για τα αποτελέσματα των ανασκαφών που διεξάγονται σε πολλές περιοχές της Αθήνας.

Την επιστημονική επιμέλεια των μαθημάτων είχαν οι Χάρις Καλλιγά και Φανή Μαλλούχου, η οποία συνέταξε και το πρόγραμμα των ομιλιών, ενώ την ευθύνη της διοργάνωσης είχε η Ειρήνη Γρατσία, επιστημονική γραμματέας του ΣΑΚ. Μετά τα μαθήματα ακολουθούσε συζήτηση. Σημαντική ήταν και η συμβολή των κ.κ. Έβης Τουλούπα και Ιλεάνας Σιώρη. Τον πλήρη κύκλο παρακολούθησαν συστηματικά 55 άτομα, ενώ σε κάθε διάλεξη ο αριθμός των ακροατών κυμαινόταν από 90 έως 120 άτομα. Υπήρξαν βραδιές που ο κάτω όροφος του κτηρίου ήταν κατάμεστος με αξιοσημείωτη την παρουσία των νέων αρχαιολόγων. Τα μαθήματα, όπως γνωρίζουν όσοι τα παρακολουθούν, περιλαμβάνουν ένα μικρό διάλειμμα που δίνει την ευκαιρία στους ομιλητές και ακροατές να ξεκουραστούν, να συνομιλήσουν, να πουν καφέ ή τσάι, δοκιμάζοντας τα γλυκά του εντευκτηρίου της Ε.Ε. Το ΣΑΚ ευχαριστεί θερμά τις κ.κ. Κατερίνα Γκιούλη, Χριστίνα Λάσκαρη, Μάγδα Λεμπέση καθώς και τη γραμματεία της Ε.Ε. για τη συμβολή τους.

Έπειτα από την επιτυχία των δύο πρώτων κύκλων μαθημάτων αλλά και

πιστεύοντας στην αξία τους, το ΣΑΚ ετοιμάζει, ύστερα από πρόταση της Προέδρου Χ. Καλλιγά, νέο κύκλο μαθημάτων αφιερωμένο **στους χώρους της Αρχαίας Ελλάδας που συνδέθηκαν με αθλητικούς αγώνες.** Οι διαλέξεις προβλέπεται να ξεκινήσουν μέσα στο 2003.

Ευχαριστούμε θερμά τους 19 αρχαιολόγους και αρχιτέκτονες που συμμετείχαν αφιλοκερδώς στον κύκλο: Ο. Ζαχαριάδου (Τοπογραφική και πολεοδομική εξέλιξη της αρχαίας Αθήνας), Χρ. Παπασταμάτη φον Μόοκ, Αθ. Σαμαρά (Το ιερό και το θέατρο του Διονύσου στη νότια κλιτύ της Ακρόπολης), Ρ. Χριστοδουλοπούλου (Το ιερό του Ασκληπιού στη νότια κλιτύ της Ακρόπολης), Γ. Καββαδία, (Τα μνημεία της βόρειας κλιτύς της Ακρόπολης και η οδός Τριπόδων), Ε. Φωκά, (Τα προάστια του άστεως στις πλαγιές του λόφου του Αρείου Πάγου), J. Camp (Η Αγορά της αρχαίας Αθήνας), Κ. Λαζαρίδου, Ό. Βογιατζόγλου (Οι δυτικοί λόφοι και οι δήμοι της αρχαίας Αθήνας: των Μουσών, των Νυμφών, της Πνύκας), Θ. Ηλιόπουλο, Χ. Στούπα, (Ο Κεραμεικός και το Δημόσιο Σήμα), Ε. Λυγκούρη (Τα γυμνάσια της αρχαίας Αθήνας), Δ. Κυριακού (Το Ολυμπίον και η περιοχή του Ιλισσού), Α. Χωρέμη, Γ. Τιγγινάγκα (Η ρωμαϊκή Αθήνα), Στ. Ελευθεράτου (Η υστερορωμαϊκή Αθήνα), Χ. Μπούρα (Βυζαντινή Αθήνα: Τοπογραφία - πολεοδομία - εκκλησίες) και Δ. Καρύδη (Η Αθήνα κατά την Τουρκοκρατία).

*Ειρήνη Γρατσία,
Επιστημονική Γραμματέας ΣΑΚ*

Χορός, Χαρά και Προσφορά

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε ο χορός της Ε.Ε. «Χορεύοντας με Πανσέληνο», το βράδυ της Τετάρτης 10 Σεπτεμβρίου, στην Α' πλαζ Βούλας. Οι 300 φίλοι που ήταν μαζί μας εκείνη τη βραδιά έσυραν, με το κέφι τους, το χορό μέχρι αργά, συμβάλλοντας, παράλληλα, με την παρουσία τους στο έργο της Ε.Ε. Τελικά, συγκεντρώθηκαν καθαρά πάνω από €10,500 για το έργο μας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλουμε στους **Νίκο και Γιώργο**

Βερνίκο για τη γενναιοδωρή παραχώρηση του χώρου της παραλίας καθώς και στον **Κωνσταντίνο Μπουτάρη** για την ευγενική χορηγία των κρασιών. Εάν θέλουμε η Ε.Ε. να μπορεί να δίνει συνεχώς το «παρόν» στον αγώνα για μια αναβάθμιση της ποιότητας ζωής αλλά και να ανταποκρίνεται στις συνεχείς εκκλήσεις βοήθειας από όλη τη χώρα, θα πρέπει πράγματι όλοι μας ως μέλη της να βρίσκουμε τακτικούς και έκτακτους τρόπους να την στηρίζουμε οικονομικά.

‘Οι δικοί μας άνθρωποι’

ΕΒΗ ΤΟΥΛΟΥΠΙΑ

Γεννήθηκε και σπούδασε στην Αθήνα. Μετά το πρώτο της πτυχίο στην Ιστορία και Αρχαιολογία από το Πανεπιστήμιο Αθηνών, συνέχισε τις μεταπτυχιακές της σπουδές με υποτροφίες στη Ρώμη, στο Βερολίνο και στο Princeton. Είναι κάτοχος διδακτορικού διπλώματος από το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων. Εργάστηκε ως επιμελήτρια στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, στα Ιόνια Νησιά, στη Βοιωτία και ως Έφορος στην Ήπειρο, στην Εύβοια και στην Ακρόπολη. Οι σπουδαιότερες ανασκαφές όπου έλαβε μέρος ήταν το Μυκηναϊκό ανάκτορο της Θήβας και το πρωτογεωμετρικό νεκροταφείο στο Λευκαντί. Δημοσίευσε άρθρα στο Bulletin de Correspondence Hellenique, στα Athenische Mitteilungen, στο Bolletino d'Arte και στα Πρακτικά διαφόρων συνεδρίων. Το σύγγραμμά της για τα γλυπτά του ναού του Δαφνηφόρου Απόλλωνος στην Ερέτρια εξεδόθη πρόσφατα από την Αρχαιολογική Εταιρεία. Είχε έκτακτη συνεργασία με την εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» και το περιοδικό «Αρχαιολογία και Τέχνες». Σύζυγός της ήταν ο δικηγόρος και πολιτευτής Τάκης Τουλούπας. Είναι μέλος του Συμβουλίου Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς της Ε.Ε.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΗΣ

Γεννήθηκε στην Αλεξανδρούπολη. Σπούδασε Γεωλογία στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης. Έκανε το Διδακτορικό του («Γεωγραφία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση») στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου με επιβλέποντα καθηγητή τον Κ. Ουζούνη. Ήταν ο πρώτος Υπεύθυνος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης του Νομού Έβρου. Ίδρυσε με άλλους συμπολίτες του την Οικολογική Εταιρεία Έβρου, μια από τις μεγάλες περιφερειακές Οικολογικές Οργανώσεις και έμεινε για πολλά χρόνια μέλος της διοίκησής της. Από τα πρώτα μέλη της ΠΕΕΚΠΕ, διετέλεσε Αντιπρόεδρος και Πρόεδρός της, οργανώνοντας (ως πρόεδρος Οργανωτικής Επιτροπής) το μεγαλύτερο συνέδριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Ελλάδα (1999). Ίδρυσε το πρώτο ελληνικό δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης («Το Ποτάμι») και μαζί με άλλους ευρωπαίους εκπαιδευτικούς το G.R.E.E.N. Europe (1997). Έγραψε το «Εγχειρίδιο Περιβαλλοντικής Εκπαί-

δευσης», το «Εγχειρίδιο Παιδαγωγικών Δραστηριοτήτων Π.Ε. για το Ποτάμι» (με τον Β. Ψαλλιδά), το «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη» (με τον Κ. Ουζούνη, που διδάσκεται σε αρκετά Πανεπιστημιακά Τμήματα), συμμετείχε στη συγγραφική ομάδα του παιδαγωγικού υλικού για το Δίκτυο Π.Ε. «Το Σποράκι Πηγή Ζωής». Έχει συμμετάσχει σε πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα (Περιβαλλοντικής, Αγωγής Καταναλωτή, Κομένιος, Ολυμπιακής Παιδείας, κλπ), σε δεκάδες συνέδρια στο εσωτερικό και εξωτερικό ενώ είναι πιστοποιημένος Εκπαιδευτής Εκπαιδευτών. Έχει συμμετάσχει ως ομιλητής σε δεκάδες σεμινάρια και συνέδρια ενώ έχει δημοσιεύσει και πλήθος άρθρων. Του αρέσει να παίζει ποδόσφαιρο και μουσική και να κάνει ταξίδια. Είναι Διευθυντής του Ραλλείου Γυμνασίου Θηλέων Πειραιά. Από το 2003, είναι Πρόεδρος του Συμβουλίου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης της Ε.Ε.

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΔΟΥ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Αποφοίτησε από το Τμήμα Αρχιτεκτόνων της Πολυτεχνικής Σχολής του Α.Π.Θ. (1979) και έκανε μεταπτυχιακές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του York-Institute of Advanced Architectural Studies-Conservation Studies (1985-86). Εργάστηκε στην 9η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων στη Θεσσαλονίκη (1979-85) και στην ΙΙη Ε.Β.Α. με έδρα τη Βέροια (1986-2001). Στη Θεσσαλονίκη συμμετείχε στις ομάδες μελέτης της Αγ. Σοφίας και του Αγ. Παντελεήμονα και επέβλεψε τις εργασίες στερέωσης στο Φρούριο του Επταπυργίου (1983-85). Στη Βέροια εκπόνησε μεγάλο αριθμό μελετών και είχε την οργάνωση, διοίκηση και επίβλεψη μεγάλου αριθμού έργων σε μνημεία της Κεντρικής και Δυτικής Μακεδονίας. Παράλληλα, εκπόνησε τη μελέτη αποκατάστασης του μύλου του Μάρκου και μετατροπής του στο Βυζαντινό Μουσείο της Βέροιας, με βάση την οποία το έργο ανατέθηκε με το σύστημα μελέτη-κατασκευή. Το κτίριο βραβεύτηκε το 2001 από την Eurora Nostra. Παράλληλα, οργάνωσε και σχεδίασε εκθέσεις, όπως την έκθεση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών εικόνων Βέροιας στη Βέροια και στη Θεσσαλονίκη, έκθεση στο μουσείο Καστοριάς και Φλώρινας και τη μόνιμη έκθεση στο Βυζαντινό Μουσείο Βέροιας. Συμμετείχε με ανακοινώσεις σε πολλά συνέδρια στην Ελλάδα και στο εξωτερικό και δημοσίευσε άρθρα σε περιοδικά.

Σήμερα, ζει και εργάζεται ως ιδιώτης στη Βέροια και παράλληλα διδάσκει στο Τμήμα Αρχιτεκτόνων του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας. Είναι πρόεδρος της Τοπικής Επιτροπής Ημαθίας της Ε.Ε.

‘Η Φωτογραφική Έκθεση της Ε.Ε. στην Ξάνθη’

Μετά από την επιτυχία που σημείωσε στην Αθήνα η φωτογραφική έκθεση της Ε.Ε., πρώτος σταθμός της περιοδείας της ήταν η πόλη της Ξάνθης.

Τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν την Τετάρτη 27 Αυγούστου στις 8.00 μ.μ. από τον αντιδήμαρχο Ξάνθης κύριο Νίκο Φωτιάδη, εκπροσωπώντας τον Δήμαρχο κύριο Μιχάλη Στυλιανίδη που απουσίαζε στην Αθήνα για το έκτακτο συνέδριο της ΚΕΔΚΕ.

Στην έκθεση παραβρέθηκαν η κα Μαίρη Ευθυμιάδου, ο καθηγητής Μανόλης Σαρρή, ο κ. Αλέξανδρος Καλλιγιάς – μέλος του ΣΑΚ, ο κ. Σπύρος Μερκούρης με τη σύζυγό του Αλεξία, ο κ. Πύρρος Μερκούρης, ο αντιδήμαρχος Λάρνακας Αλέξανδρος Μιχαηλίδης, ο στρατηγός Διοικητής του Δ' Σ.Σ., η πρόεδρος του Ερυθρού Σταυρού και Σμαρειτών Χαρίκλεια Μαργαριτοπούλου και πλήθος πολιτών.

Στο βήμα πρώτη ανέβηκε η επίτιμη πρόεδρος Ευανθία Σαρρή. Η κυρία Σαρρή έκανε αναφορά στην ομιλία της στο έργο της τοπικής επιτροπής τα πέντε χρόνια ύπαρξής της στην πόλη και τόνισε το πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η προσωπική δουλειά και ευαισθητοποίηση του καθένα από εμάς: «χρησιμοποιούμε ενεργά μέλη τα οποία θα στηρίζουν τον αγώνα μας και τις προσπάθειές μας για τον τόπο μας. Αυτό που επιθυμούμε είναι να έχετε τα μάτια ανοιχτά σε ό,τι άσχημο συμβαίνει και να το καταθέτετε.»

Στη συνέχεια, έδωσε το λόγο στον Πρόεδρο της Ε.Ε. κύριο Κώστα Καρρά, ο οποίος ευχαρίστησε θερμά τον Δήμο Ξάνθης για τη συμπαράσταση και συνεργασία του, τους κυρίους Παναγιώτη Σγουριδίη και Νίκο Βουρβουκέλη για την προσφορά των κρασιών και, επίσης, τα μέλη της Τοπικής Επιτροπής Ξάνθης Ορέστη Μπόσκο, Χρυσούλα Μεταλλινού και Ζωή

Κυριακιδέλη για τη διοργάνωση της έκθεσης στην πόλη. Ευχαρίστησε επίσης την κυρία Βιργινία Τσουδερού και την Ακαδημία Θρακικής Τέχνης και Παράδοσης για τη σημαντική υποστήριξη που δίνουν στην Τοπική Επιτροπή και ιδιαίτερα την κυρία Μαίρη Ευθυμιάδου για τη γενναιοδωρή και αποφασιστική συμβολή της στην πρόοδο της Τοπικής Επιτροπής.

Ο κύριος Καρράς τόνισε στην ομιλία του πως «στα 30 χρόνια ύπαρξης η Ε.Ε. έκανε πολλά, αλλά απομένουν να γίνουν περισσότερα.» Ακόμα ανήγγειλε την έναρξη του προγράμματος στήριξης της αγοράς και αποκατάστασης διατηρητέων οικιών στην Παλιά Πόλη, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Λεβέντη. «Η Παλιά Πόλη είναι ένα από τα πλεονεκτήματα που διαθέτει η Ξάνθη, ίσως ο μεγαλύτερος διατηρητέος οικισμός στη Βόρεια Ελλάδα. Δεν γίνονται με την απαραίτητη ευαισθησία πολλές αναστηλώσεις, αλλά παρόλα αυτά ο οικισμός προσφέρει δυναμισμό, γιατί το παρελθόν δεν είναι μόνο μουσειακό αγαθό αλλά δίνει εκείνη την αίσθηση της συνέχειας και της ζωής, η οποία κάνει την Ξάνθη να ξεχωρίζει από άλλες πόλεις της περιφέρειας.»

Τέλος, ο Αντιδήμαρχος Ξάνθης, ο κύριος Φωτιάδης, μίλησε για τη σπουδαιότητα τέτοιων εκθέσεων στην πόλη μας. «Συμπαραστεκόμαστε σε όσους αγωνίζονται για το περιβάλλον και τη διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Είναι ευχάριστο να παρακολουθούμε συχνά να συμβαίνουν στην Ξάνθη τέτοιου είδους εκδηλώσεις.»

Η έκθεση παρέμεινε στην Ξάνθη έως και τη Δευτέρα 1 Σεπτεμβρίου, προσελκύοντας πλήθος κόσμου. Επόμενος σταθμός ήταν η Θεσσαλονίκη.

Ζωή Κυριακιδέλη
Γραμματέας Τοπικής Επιτροπής Ξάνθης

... και στη Θεσσαλονίκη

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε από το Παράρτημα Θεσσαλονίκης, η φωτογραφική έκθεση της Ε.Ε. από 4 μέχρι 14 Σεπτεμβρίου 2003.

Σε μια χρονική περίοδο που η Θεσσαλονίκη της Διεθνούς Εκθέσεως αποτελούσε το κέντρο προσοχής ολόκληρης της Ελλάδας, η έκθεση της Ε.Ε. στο κέντρο της πόλης, την ιστορική πλατεία Αριστοτέλους, αποτέλεσε μια πρώτη τάξεως προβολή του προγράμματος και της δράσης μας.

Με ιδιαίτερα επιμελημένες αφίσες που κρεμάστηκαν σε κεντρικά σημεία της πόλης και την προσθήκη φωτογραφικών πανώ με τη δράση του Παραρτήματος, η έκθεση της Ε.Ε. στη

Θεσσαλονίκη αποτέλεσε ένα σημαντικό γεγονός. Τα εγκαίνια έκανε ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης κ. Βασίλης Παπαγεωργόπουλος και την τελετή πλαισίωσαν ο Πρόεδρος της Ε.Ε. κ. Κ. Καρράς, η Διοικούσα Επιτροπή του Παραρτήματος, βουλευτές, εκπρόσωποι φορέων, μέλη, φίλοι μας και πολύς κόσμος. Στις δέκα ημέρες της διάρκειας της έκθεσης, πολλοί άνθρωποι, όχι μόνο Θεσσαλονικείς, περιδιάβηκαν τις περιβαλλοντικές και ιστορικές τοποθεσίες, που υιοθέτησε στο διάστημα από το ξεκίνημά της μέχρι σήμερα η Ε.Ε., γεμίζοντάς μας με ενθουσιώδη σχόλια, ερωτήσεις και προβληματισμούς από καθημερινά προβλήματα μέχρι φιλοσοφικές στάσεις ζωής,

Πλήθος κόσμου στην Πλατεία Αριστοτέλους τη βραδιά των εγκαινίων.

προτάσεις και ιδέες. Η όλη παρουσίαση πλαισιώθηκε από δύο πολύ ενδιαφέρουσες και επιτυχημένες εκδηλώσεις.

Το Πανόραμα Οικολογικών Οργανώσεων της πόλης μας, που έγινε την Παρασκευή 12 Σεπτεμβρίου 2003, με φόντο τη φωτισμένη έκθεση της δράσης της Ε.Ε. και συντονίστρια τη Βιβιάννα Μεταλληνού, Γραμματέα του Παραρτήματος της Ε.Ε. Η συμμετοχή του κοινού ήταν μεγάλη.

2. Περίπατος στην Ιστορική Θεσσαλονίκη

Την Κυριακή 14 Σεπτεμβρίου, πραγματοποιήθηκε μια μοναδική ξενάγηση στο μνημείο της Ροτόντας Θεσσαλονίκης

Στιγμιότυπο από τη βραδιά των εγκαινίων. Διακρίνονται από αριστερά ο κ. Βασίλης Κονιόρδος, η κα Βιβιάννα Μεταλληνού, ο κ. Βασίλης Παπαγεωργόπουλος και ο κ. Κώστας Καρράς.

από την Αρχαιολόγο κ. Π. Μαρκή, με τη συμμετοχή πολλών Θεσσαλονικέων.

Το όλο γεγονός αποτέλεσε μια πρώτης τάξεως ευκαιρία για άμεση γνωριμία του κοινού της Θεσσαλονίκης, τόσο με το έργο της Ε.Ε. όσο και με τους ανθρώπους της, που τους καρπούς θα αρχίσει να δρέπει το Παράρτημα στο χρόνο που ακολουθεί.

Βιβιάννα Μεταλληνού
Γραμματέας Παραρτήματος Θεσσαλονίκης

KAMA NEA

ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΗΣ GRECOTEL

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΣΕ ΑΛΥΣΙΔΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΩΝ

Απαντώντας στο κύριο άρθρο του Δελτίου σας για τον τουρισμό και το περιβάλλον, πιστεύουμε ότι θα σας ενδιαφέρει πως η Grecotel, η μεγαλύτερη ξενοδοχειακή αλυσίδα στη Ελλάδα με 25 πολυτελή ξενοδοχεία σ' όλους τους βασικούς προορισμούς της χώρας μας, είχε αποφασίσει να αναλάβει συγκεκριμένη δράση για την προστασία του περιβάλλοντος ήδη από το 1990.

Διαπιστώσαμε:

- ▶ Έλλειψη βασικών υποδομών για την προστασία της φύσης σε ξενοδοχειακό και τοπικό επίπεδο (π.χ., ανακύκλωση, σωστή διαχείριση των απορριμμάτων και εναπόθεση σε σύγχρονους χώρους υγειονομικής ταφής, προϊόντα φιλικά για το

περιβάλλον),

- ▶ Έλλειψη τεχνογνωσίας για φιλοπεριβαλλοντικές πρακτικές εφαρμογές,
- ▶ Χαμηλό ποσοστό ευαισθητοποίησης και γνώσης στα θέματα ρύπανσης και υποβάθμισης του περιβάλλοντος στον τουριστικό τομέα και στις ντόπιες κοινωνίες.

Προχωρήσαμε συλλέγοντας γνώση από ανάλογες ενέργειες, κυρίως σε χώρες της Βόρειας και Κεντρικής Ευρώπης.

Το 1992 ανατέθηκε στην Grecotel από την Διεύθυνση Τουρισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης το πρόγραμμα «Τουρισμός και Περιβάλλον», ως συνέπεια του οποίου:

» Η Grecotel οργάνωσε σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Cambridge το πρώτο στον Ευρωπαϊκό χώρο Τεχνικό Workshop για τον τουρισμό και το περιβάλλον, με σκοπό την επιστημονική υποστήριξη της πολιτικής και των ενεργειών υλοποίησης του προγράμματος που ανέλαβε.

» Ίδρυσε τμήμα Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, το οποίο στελεκώνεται με ειδικό επιστημονικό προσωπικό και εντάσσεται στην κεντρική διοίκηση της εταιρείας.

Ποια είναι τα αποτελέσματα;

» **Εξοικονόμηση νερού και ενέργειας:** Από το 1994 μέχρι το 2001 πετύχαμε 30% μείωση της κατανάλωσης νερού με τη χρήση μηχανημάτων όπως πλυντήρια νέας τεχνολογίας, βαλβίδες μείωσης ροής σε όλες τις βρύσες των δωματίων και την εκπαίδευση προσωπικού. Από το 1994 μέχρι το 2001, μειώθηκε 25 - 40% η κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος με τη χρήση λαμπτήρων εξοικονόμησης ενέργειας και μαγνητικών καρτών σε όλα τα δωμάτια. Επίσης, η κατανάλωση πετρελαίου με τη χρήση ηλιακών συλλεκτών για το ζέσταμα του νερού παροχής μειώθηκε κατά 40 - 58% από το 1995 μέχρι το 2000.

» **Διαχείριση και μείωση υγρών και στερεών απορριμμάτων:** Στο διάστημα από το 1994 μέχρι το 2001, πετύχαμε 20%

μείωση σκουπιδιών από τη χρήση επιστρεφόμενων γυάλινων φιαλών, την κατάργηση συσκευασιών μιας χρήσης και τη χρήση πάνινων τσαντών αντί για πλαστικών. Από το 1998 μέχρι το 2002 ανακυκλώσαμε 58 τόνους χαρτί, 18 τόνους γυαλί και 10.000 αλουμινένια κουτιά από τα ξενοδοχεία μας στην Κρήτη. Το πρόγραμμα χρηματοδοτήθηκε κατά 50% από τα ξενοδοχεία και κατά 50% από την 3Ε μετά από απαίτησή μας.

Η συμβολή μας στην υπεύθυνη χρήση των φυσικών πόρων συμπληρώνεται από το 1995 έως και σήμερα με δράσεις υποστήριξης και προώθησης της οργανικής γεωργίας και ήπιων αγροτικών δραστηριοτήτων που σέβονται το φυσικό οικοσύστημα, όπως η χρήση τοπικών, παραδοσιακών προϊόντων μικρών παραγωγών και φρέσκιες σαλάτες οργανικής καλλιέργειας στα εστιατόρια των ξενοδοχείων μας – σε αυτήν την περίπτωση, με επιβάρυνση του κόστους κατά 20 - 30%. Το παράδειγμα της Grecotel αποδεικνύει τις δυνατότητες της ιδιωτικής πρωτοβουλίας στην επίτευξη βιώσιμης χρήσης του φυσικού περιβάλλοντος από την οποία εξαρτάται η μακροβιότητα σημαντικών οικονομικών κεφαλαίων της χώρας μας, μεταξύ των οποίων, όπως ορθά διαπιστώσατε στο κύριο άρθρο σας, είναι και ο Τουρισμός.

Μ. Βαλέργα - Τμήμα Περιβάλλοντος, GRECOTEL

«Μπράβο Δάσκαλε!»

Σήμερα ο πλανήτης Γη αντιμετωπίζει πολλά οξεία περιβαλλοντικά προβλήματα που στην ουσία τους ταυτίζονται με τα ενεργειακά θέματα και τις προσπάθειες επίλυσής τους. Εδώ και δέκα χρόνια γίνεται λόγος για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Με τις παραπάνω σκέψεις ο δάσκαλος της Ε' τάξης του Δημοτικού Σχολείου Προχώματος, Βασίλης Πολίτης, ανέλαβε με τους 15 μαθητές του να εμβαθύνουν στο πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με θέμα την ενέργεια. Οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και ανέλαβαν να μελετήσουν θέματα όπως τί είναι ενέργεια, ποιοι είναι οι τρόποι αντιμετώπισης

του ενεργειακού προβλήματος αλλά συγχρόως και του περιβαλλοντικού, τί μπορούμε να κάνουμε εμείς σαν άτομα, τί κατανάλωση ρεύματος έχουμε στο σχολείο και γιατί (μελετήθηκαν οι λογαριασμοί της Δ.Ε.Η.).

Οι απαντήσεις στα παραπάνω ερωτήματα των παιδιών μέσα από τη βιωματική προσέγγιση μάθησης οδήγησε τα παιδιά με το δάσκαλο τους στο Δήμαρχο Κουφαλίων για να συζητήσουν την ηθική και την υλική στήριξη του.

Ο Δήμαρχος ανταποκρίθηκε στο αίτημα των ευαισθητοποιημένων μαθητών και διέθεσε το ποσό των €12.000 για τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας του Ήλιου και του Ανέ-

μου. Τοποθετήθηκε δηλαδή στη σκεπή του σχολείου ένα πάνελ φωτοβολταϊκών συστημάτων και δύο ανεμογεννητριών.

Ο ίδιος ο δάσκαλος της τάξης με το γυμναστή του σχολείου αλλά και με τη βοήθεια μεγαλύτερων μαθητών δούλεψαν για μια βδομάδα για την τοποθέτηση των παρακάτω εξαρτημάτων:

1) Ένα φωτοβολταϊκό πάνελ 0.80 τ.μ. 140 W

2) Δύο ανεμογεννητριές 720 W

3) Δύο μετατροπείς 3.000 W

Με την παραπάνω εγκατάσταση γίνεται εκμετάλλευση του ήλιου αλλά και του ανέμου όταν δεν έχουμε ήλιο ή το αντίθετο. Η ηλιακή και αιολική ενέργεια με τη χρήση της τεχνολογίας μετατρέπεται σε ηλεκτρικό ρεύμα, αποθηκεύεται σε μπαταρίες σε αντίστοιχη αποθήκη του σχολείου και χρησιμοποιείται όταν έχει αυξημένες ενεργειακές ανάγκες το σχολείο ή όταν συμβεί το απίθανο να μην έχουμε ούτε ήλιο ούτε άνεμο. Με το παραπάνω σύστημα καλύπτονται 100% οι ανάγκες του σχολείου σε ενέργεια. Η απόσβεση του κόστους θα γίνει σε πέντε έτη.

Αναμφίβολα, το οικονομικό όφελος δεν είναι το μόνο ζητούμενο, ούτε και οι μαθητές του μικρού αυτού χωριού "θα σώσουν τον κόσμο", όμως είναι μέγιστο το παιδαγωγικό και αξιακό όφελος. Ο στόχος της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι να μάθει στα παιδιά να είναι ενεργοί πολίτες και να νοιάζονται στην πράξη για τα θέματα που τους αφορούν.

Όλγα Απανωμεριτάκη - Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπ/σης Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης Δυτικής Θεσσαλονίκης

Νέα από την Ευρώπη

Το Ινστιτούτο της Γερμανίας κατά των υποκατάστατων κάρβουνου (03.07.03)

Το περιβαλλοντικό ινστιτούτο της Γερμανίας τόνισε την ανάγκη αλλαγής από τα υποκατάστατα για κάρβουνο σε υποκατάστατα από ανανεώσιμες πηγές και προέβλεψε σημαντικά οφέλη σε σχέση με τη μείωση της ανεργίας και τη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.

Σύμφωνα με μελέτη του ινστιτούτου, η αλλαγή σε χρήση ηλιακής και θερμικής ενέργειας καθώς και ενέργειας από βιομάζα θα δημιουργήσει 9,000 νέες θέσεις εργασίας μέχρι το 2010 και θα μειώσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά 50 εκατομμύρια τόνους.

Στην περίπτωση, δε, που μέρος των χρημάτων διοχετευθούν στην κατασκευή περισσότερο ενεργειακά αποδοτικών κτιρίων, τότε θα δημιουργηθούν ακόμα 30,000 νέες θέσεις εργασίας και οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα θα μειωθούν επιπλέον κατά 6 εκατομμύρια τόνους.

Περισσότερα εντομοκτόνα αποσύρονται από την Ευρωπαϊκή Αγορά (11.07.03)

Περισσότερα από τα μισά εντομοκτόνα που κυκλοφορούσαν στην Ευρωπαϊκή αγορά το 1991 μπορεί να έχουν απαγορευθεί μέχρι τον Δεκέμβριο, σύμφωνα με νέα πρόταση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Σύμφωνα με το αρχικό πρόγραμμα αξιολόγησης, περισσότερες από 850 εγκεκριμένες εντομοκτόνες ουσίες έπρεπε να έχουν ήδη επανεξεταστεί και είτε να έχουν εγκριθεί είτε αποσυρθεί μέχρι το τέλος του χρόνου. Το 2001, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε μεταθέσει την ημερομηνία εξέτασης των ουσιών για το 2008 λόγω της μικρής προ-

όδου στο έργο των αξιολογήσεων. Παρ'όλα αυτά, τα πράγματα κινήθηκαν ταχύτερα, εν μέρει λόγω της άρνησης των παραγωγών να ενισχύσουν κάποιες ουσίες. Το 2002 αποφασίστηκε η απόσυρση 320 εντομοκτόνων μέσα στο χρόνο. Τώρα, η Επιτροπή προτείνει την απόσυρση άλλων 110 ουσιών που δεν έτυχαν υπεράσπισης των παραγωγών καθώς και άλλων 20 που είχαν την υπεράσπιση των παραγωγών αλλά κρίθηκαν ακατάλληλες κατά την αξιολόγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Συνολικά, μέχρι το τέλος του χρόνου, θα έχουν απαγορευθεί στην Ευρώπη 450 εντομοκτόνα που είχαν προηγουμένως εγκριθεί.

Η διαφωνία για τα γενετικά τροποποιημένα προϊόντα ανάμεσα στις δύο πλευρές του Ατλαντικού μεγαλώνει (18.08.03)

Οι Η.Π.Α., ο Καναδάς και η Αργεντινή, πρωτοπόροι στην ανάπτυξη γενετικά τροποποιημένων προϊόντων, ζήτησαν επισήμως τη δημιουργία μιας επιτροπής διευθέτησης διαφορών στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Με αυτόν τον τρόπο, επιθυμούν να κηρύξουν παράνομη, σύμφωνα με τους διεθνείς κανόνες εμπορίου, την απόφαση της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το πάγωμα των εγκρίσεων νέων καλλιεργειών γενετικά τροποποιημένων φυτών. Οι επίτροποι της Ευρωπαϊκής Κοινότητας αντέδρασαν έντονα.

Σε ανακοίνωσή της, η Ευρωπαϊκή Ένωση αναφέρει σφυγμομέτρηση της κοινής γνώμης των Η.Π.Α. που δείχνει ότι οι Αμερικανοί, σε μεγάλο ποσοστό, θέλουν περιορισμούς στην καλλιέργεια γενετικά τροποποιημένων φυτών παρόμοιους με αυτούς της Ευρώπης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ

Τριπόδων 28, 105 58 Αθήνα

Τηλ.: 210 32 25 245, 210 32 26 693, Fax: 210 32 25 240

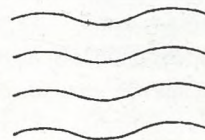
Επιθυμώ να γίνω φίλος της Ε.Ε.:

Όνομα:

Διεύθυνση:

Επάγγελμα: Τηλ.:

Ετήσια συνδρομή Φίλου: € 10

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

για την προστασία του περιβάλλοντος
και της πολιτιστικής κληρονομιάς

Σωματείο μη κερδοσκοπικό

Τριπόδων 28, Πλάκα, 105 58 Αθήνα

www.ellinikietairia.gr

Τηλ.: 210 32 25 245 & 32 26 693 • Fax: 210 32 25 240

Ιδιοκτησία ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Εκδότης: Κ. Καρράς

Τυπώνεται σε 4.000 αντίτυπα

Υπεύθυνη έκδοσης: Χριστίνα Λάσκαρη

Επιμέλεια εντύπου: Καίτη Θεοδωρίδου

Ηλεκτρονική Σελιδοποίηση: ΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Παραγωγή: ΝΙΚΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.
